Toespraak Marianne Sint, gehouden tijdens het 21ste congres van de Partij van de Arbeid, 2 april 1987, RAI Amsterdam. Embargo tot moment van uitspreken. gesproken tekst geldt.

Partijgenoten

In de eerste plaats wil ik , congres, en alle anderen danken
voor het vertrouwen. Ik ben trots en gelukkig dat ik mij vanaf
vandaag voorzittter mag noemen van de Partij van de Arbeid. Ik zal mijn uiterste best doen deze taak in de komende jaren op een goede en inspirerende manier inhoud te geven.

Gelukkig sta ik daarbij niet alleen. Velen in onze partij besteden tijd, energie en denkkracht aan wat ons bindt en bezighoudt - het streven naar een rechtvaardiger maatschappij. Een samenleving waarin kennis, inkomen, arbeid en macht beter gespreid zullen zijn. Waarin ieder is gevrijwaard van gebrek. Waarin in mensen zich voldoende verbonden en geborgen weten om verdraagzaam en ruimdenkend te zijn. Een samenleving die sterk genoeg is om het naast elkaar bestaan van verschillende culturen en leefvormen te verwelkomen als
een verrijking, in plaats van te

zien als bedreiging. Dat, partijgenoten, is de samenleving die ik voor ogen heb. Daarvoor wil ik mij inzetten, Met u en met al diegenen die onze bondgenoten en geestverwanten zijn.

Ik ben me ervan bewust dat ik het voorzitterschap aanvaard in een tijd die bijzondere uitdagingen stelt aarn de sociaal-democratie. Veel in onze maatschappij is in beweging zowel nationaal als internationaal. Er ontstaan nieuwe scheidslijnen, nog voordat de oude zijn overbrugd. Over de hele wereld hebben miljoenen mensen huis en haard achtergelaten , in de hoop op leven, op zoek naar werk. De krottenwijken van de grote steden in Derde Wereldlanden puilen uit, aan de toestroom komt geen eind. Een gevecht om het dagelijks brood, om het kale bestaan. Werk in illegale ateliers in schamele onderkomens. Onder omstandigheden waarwij zeggen:
negentiende-eeuws. Maar het gebeurt nu. In naam van de vooruitgang...

Ook in Nederland stijgt het aantal mensen dat leeft onder de armoedegrens. Bij ons betekent dat nog iets anders, dat wel. Maar, ook hier is er slechtbetaald

thuiswerk: hebben steeds meer mensen

te weinig geld om deel te nemen aan het bestaan. Ook in onze samenleving bestaat discriminatie, worden mensen te vaak beoordeeld op huidskleur of sekse.
Partijgenoten , wij hebben de afgelopen jaren veel nadruk gelegd op het tegengaan van deze tendensen. Op een eerlijker verdeling, een rechtvaardiger
maatschappij. Als dat ons de naam van
behoudend oplevert, als wij daarom Partij van de Armoede zijn, dan is dat iets om trots op te zijn!
Maar, partijgenoten, omdat wij behoudend zijn over gelijke kansen en sociale rechtvaardigheid, moeten wij tegelijk vernieuwend durven zijn. Een citaat:
"een partij als de onze, die zich zulke doelen stelt van hervormende en revolutionaire aard, heeft voortdurend behoefte aan bezinning, aan het beschouwen van nieuwe mogelijkheden, aan het onder ogen zien van nieuwe vraagstukken, aan het onderzoeken van wijzigingen van economische en politieke, maar ook van geestelijke en culturele betekenis."
Wim Kok in 1987? Joop den Uyl in Paradiso?
Nee, Boekman in 1931 over de SDAP! Dit inzicht bestaat dus al heel lang. Het hoort bij ons. Het kenmerk van links is vernieuwingsgezindheid. De Partij van de Arbeid zal de komende jaren bewijzen dat zij die haar toekomende rol vervullen kan!
Partijgenoten, er verandert veel, in de eerste plaats in de manier waarop mensen leven. Dit is, om met Wim Kok te spreken, een tijd met twee gezichten.
Aan de ene kant vooruitgang en perspectief, met nieuwe uitdagingen en kansen voor tal van mensen. Aan de andere kant nieuwe achterstanden, en mensen die de aansluiting missen.
Twee gezichten ook als het gaat om de inrichting van het eigen leven. Door wie geld heeft, steeds groter mogelijkheden tot zelfstandigheid en individualiteit. Het informatie-aanbod wordt steeds groter. De mogelijkheden om goederen en diensten op individuele voorkeur af te stemmen, eveneens. Het ik-tijdperk voor wie het kan betalen. Maar wat voor wie leeft van een uitkering, moet rondkomen van een bescheiden bedrag? Geen dure abonnementen, geen buitenlandse vakanties; nee, een gedwongen beperking tot de noodzakelijke behoefte van het dagelijks bestaan!

Ook in politiek opzicht is sprake van tegenstrijdigheden. Organisaties die zich richten op een concreet doel, hebben succes. Amnesty International maakt een snelle groei door, Greenpeace is populair - en niet alleen bij de schooljeugd. Het aantal mensen dat een Gast aan Tafel heeft, groeit.
De partij-politiek echter boet in aan populariteit. De groep zwevende kiezers groeit, de onverschilligheid en het wantrouwen ook.
Dat moet ons tot nadenken stemmen. Mensen komen kennelijk wél in beweging, mits het gaat om een duidelijk doel. Hoe duidelijk zijn de doelstellingen van politieke partijen? Hoe herkenbaar is het wat politici drijft? Partijgenoten, politiek is ingewikkeld, maar daarmee mag niet onduidelijk zijn wat ons beweegt. Wij moeten ons niet laten opsluiten binnen de
smalle marges van wat haalbaar en verstandig is, als wij niet tegelijk óók kunnen aangeven welke toekomstige samenleving ons daarbij voor ogen staat. Als voor het oog van de wereld politiek verwordt tot gereken achter de komma, tot taakstellingen in zielloze cijfers, dan is er iets grondig mis.
Ongetwijfeld zullen er politici rondlopen die geen behoefte hebben aan kritische aandacht. Die liever opereren binnen de beschutte burcht van Den Haag. Maar dat mag niet voor de Partij van de Arbeid gelden! Politiek gaat tenslotte over mensen, Daarom staan wij ook voor openheid, vernieuwing, sociale rechtvaardigheid, voor kwaliteit! Dus moeten wij ook onszelf aan die maatstaven durven meten. Geloofwaardigheid en vertrouwen begint in het klein!
Naarmate wij duidelijker zijn over onze doelstellingen, kunnen wij beter veranderingen aan. Bestaat er minder behoefte te denken in verstarrende schema's, in vastgeroeste patronen. Een hokjesgeest die steeds slechter bij de huidige samenleving past. De huidige verzorgingsstaat is nog grotendeels afgestemd op een vroegere situatie, toen je óf het één, of het ander was. Getrouwd óf alleenstaand. Kostwinner óf huisvrouw. Werkend of werkloos.
Met kunst en vliegwerk is geprobeerd op die oude vormen en gedachten gebaseerde regels aan te passen. Als ik "voordeurdeler" zeg, weet u wat ik bedoel....
Voor de geloofwaardigheid van de verzorgingsstaat is dat op den duur dodelijk. Als zij niet meer wordt herkend als 'van en voor ons allemaal' zegeviert het recht van de sterkste. De Partij van de Arbeid heeft de fundamenten van de verzorgingsstaat gelegd. Juist daarom zijn wij als geen ander in staat de verbouwing ter hand te nemen! De

vernieuwing van de verzorgingsstaat behoort aan ons !
Wij willen de verzorgingsstaat niet botweg en op financiële gronden ontmantelen. Noch kritiekloos verdedigen met hand en tand. Overheidsvoorzieningen zijn een belangrijk instrument in de herverdeling van kennis en macht. Dus staat en valt onze geloofwaardigheid met onze bereidheid - steeds opnieuw - kritisch te toetsen wat tot stand wordt gebracht.
Want er is geen onzichtbare hand die ervoor zorgt dat individueel belang en gemeenschapsbelang vanzelf samenvallen. Je kunt heel wat privatiseren. Maar het is uitgesloten dat je de verantwoordelijkheid voor de samenleving als geheel privatiseert. Dat is en blijft een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid, dat is en blijft een overheidstaak.
Bij de verbouw van de verzorgingsstaat gaat het erom politieke prioriteiten te stellen, zowel waar het de inhoud als de lastenverdeling betreft. Ik wil er geen misverstand over laten bestaan aan wiens kant wij daarbij staan. Wij staan aan de kant van degenen met de minste mogelijkheden. Wij staan aan de kant van degenen die het minst weerbaar en het meest kwetsbaar zijn.

Bij de lastenverdeling zullen de sterkste schouders het zwaarst worden belast. Daar waar de wet nodig is om de minder machtigen te beschermen, zal de wet onverkort worden toegepast. Daar waar mensen in staat zijn zelf hun problemen op te lossen, kan mogelijk met minder overheid worden volstaan. Daar waar de mogelijkheden in het gedrang komen om volwaardig deel te nemen aan de samenleving, is versterking van de verzorgingsstaat op zijn plaats.
Dat is wat de PvdA onder een zorgzame samenleving verstaat!
Partijgenoten, er staan ons ook veel ontwikkelingen te wachten op het gebied van wetenschap en technologie. Het proces van automatisering staat nog in de kinderschoenen, maar het leidt nu al tot grote veranderingen in het arbeidsproces. Nieuwe technische toepassingen leiden tot nieuwe en ongekende mogelijkheden. Naar ze stellen ons ook voor geheel nieuwe ethische vragen: tot waar mag de mens ingrijpen in de natuur?
We mogen de nieuwe technologische ontwikkelingen niet op hun beloop laten. We willen

ze gebruiken ten dienste van maatschappelijke behoeften. Ze mede dienstbaar doen zijn aan de arbeidskwaliteit. Kortom: ze inzetten voor de verbetering van de kwaliteit van ons bestaan.
We moeten dus onder ogen zien wat de mogelijkheden, de voordelen, de knelpunten zijn. Willen weten wat er omgaat in de wereld van wetenschap, bedrijfsleven en techniek. Luisteren naar mensen die kennis en ervaring op die terreinen bezitten, zonder angst of vooringenomenheid.
Het bestaan is meer dan koopkracht alleen. Dat gaat om de voorwaarden waaronder mensen leven en werken. Om de kansen en mogelijkheden op een leefbaar bestaan. Om persoonlijke ontplooiing. Om de kwaliteit van de omgeving, om respect voor natuur en milieu. Om veiligheid. Een veilige wereld, in het klein en het groot.
Internationale veiligheid en zekerheid betekent mindere bewapeningswedloop, minder kernwapens aan beide zijden. Op die manier komt er geld vrij voor betere doelen in de wereld, zoals de bestrijding van de armoede en de honger in de Derde Wereld. Laten we blij zijn dat Gorbatsjov de 0-0 optie wil accepteren, al had Reagan dat nooit gedacht. Dit kan het begin zijn van gedeelde veiligheid, met elkaar en niet tégen elkaar. Laten we die kans grijpen! De Nederlandse regering hult zich in stilzwijgen; conservatieven als mevrouw Thatcher komen plotseling met nieuwe voorwaarden. Deze kans mag ons niet ontgaan. Laat het in 1983 niet zover moeten komen dat we weer de straat op moeten met een half miljoen mensen!
Veiligheid betekent ook dat je je zeker kunt voelen. Niet in je leefomgeving wordt bedreigd. Als iets in onze tijd een bedreiging is, is het het gebruik van kernenergie.

Stel dat we het zouden aandurven de hier aanwezige kerncentrales te ontmantelen. Dat zou pas een uniek export-artikel zijn: kennis op een terrein dat nog nergens anders ter wereld is verkend! Een investering in de toekomst van ons allemaal!
Partijgenoten. Als ik het heb over de kwaliteit van het bestaan, heb ik het ook over kunst en cultuur. Ogenschijnlijk gaat het daar goed mee. Tweehonderdduizend mensen zagen Monet in Holland. Het nieuwe Amsterdamse muziektheater is vrijwel avond aan avond uitverkocht. Daar zie je Brinkman wel. Maar deze regering heeft minder oog voor kunst en cultuur ais het om drempel verlagende activiteiten of makkelijk bereikbare instellingen

gaat. Wij hebben de bibliotheken gratis toegankelijk voor kinderen gemaakt. Brinkman jaagt de kinderen die net aan het lezen waren weer weg. Wij hebben impulsen aan het sociaal cultureel werk gegeven. Nu sluiten de club- en buurthuizen uit pure armoe. Wij hebben de ontwikkeling van creatief vermogen steeds als ons stokpaardje gezien. Nu zie je overal in het land dat muziekscholen en creativiteitscentra dicht gaan uit gebrek aan geld.
Socialisten kiezen voor verandering. Schuwen experimenten niet. Daar is nu geen aandacht, geen interesse, geen geld meer voor. Kunst en cultuur zijn niet alleen maar 'leuke dingen voor de mensen'. In een tijd waarin steeds meer mensen steeds meer vrije tijd krijgen - maar al te vaak gedwongen - is het broodnodig om tot een nieuwe cultuurpolitiek te komen. Een politiek die niet geinspireerd wordt door de omvang van het financieringstekort. De oude socialisten gingen naar hun instituten voor volksontwikkeling, lazen goede boeken van de Arbeiderspers , luisterden naar volksconcerten en hoorden via de VARA Ernst Busch. Het opvoeden tot kunstzin was belangrijk in de totale ontplooiing van mensen. Dat is het nog. Laten wij er voor zorgen dat dat elan, aangepast en vernieuwd, terugkomt.
Partijgenoten, de mate waarin de PvdA erin slaagt herkenbaar te zijn óók voor jongeren, raakt in de meest letterlijke zin de toekomst van de partij.
Juist veel jongeren keren de partijpolitiek de rug toe. Uit onverschilligheid, maar ook steeds vaker weloverwogen. Ze zien de politiek als een vermolmde instelling, waarin te veel wordt gepraat, te weinig geluisterd en nog minder gedaan. Als dat het overheersende beeld wordt bij jongeren, dan is dat een regelrechte bedreiging voor de democratie.
De Partij van de Arbeid moet het zien als een absolute noodzaak jongeren te interesseren, te inspireren en te betrekken bij de politiek. Het is ons ernst om de samenleving te vernieuwen, een ander en rechtvaardiger gezicht te geven. Dus hebben wij de jongeren nodig, want zij moeten die fakkel van ons willen overnemen.
Partijgenoten, de komende jaren vormen een geweldige uitdaging voor onze partij. Die wij met open vizier en de nieuwsgierigheid een progressieve partij eigen, tegemoet moeten gaan. Het moet ons gaan om durf, om inspiratie, om overtuigingskracht. Om het gezicht van de Partij van de Arbeid als een partij die de toekomst onder ogen wil zien. Een partij met verstand, geweten en hart. Een partij waarin solidariteit, kwaliteit en rechtvaardigheid de leidende beginselen zijn.

Partijgenoten, dat is waarvoor ik sta. En daarvoor wil ik mét u mij inzetten de komende tijd.

S